

בורא פרי הגפן¹ שיברך על היין כדי שיהא היכר בזה שקידוש זה אינו אלא מדברי סופרים² ומכל מקום גם זה הקדוש צריך שיהיה במקום סעודה³ ושלא ישעום כלום קודם לו⁴ כמו בקדוש הלילה⁵ אך מותר לשתות מים קודם תפלת השחר מפני שעדיין לא חל עליו חובת קידוש⁶.

ויש אומרים⁷ שמותר למעום קודם קידוש שכיון הואיל ועיקרו אינו אלא מדברי סופרים לא החמירו בו כל כך ויש לסמוך על דבריהם בשעת הדחק כגון שאין לו יין ולא שאר משקה חמר מדינה אפילו אם גם פת אין לו יכול לאכול שאר מאכלים קודם קידוש זה אף אם מצפה שיכיואו לו אחר זמן על מה לקדש אין צריך להמתין⁸.

ואם יש לו פת צריך לברך על הפת תחלה קודם שיאכל שאר מאכלים⁹ שהרי יש אומרים¹⁰ שאף לכתחלה יכול לקדש על הפת דהיינו לברך המוציא עליה כמו שנתבאר בס' ער"ב¹¹ ואם יש לו חמר מדינה אף שאין לו יין לא ישעום כלום אפילו פת קודם שיברך על הכוס¹² כמ"ש שם:

ג אבל בלילה אם אין לו לא יין ולא חמר מדינה ולא פת לקדש עליהם ומצפה שיכיואו לו אחר מהם תוך הלילה לא ישעום כלום משאר מאכלים עד שיכיואו לו על מה לקדש ויש לו להמתין על כל פנים עד הצות לילה¹³ אבל אם אינו מצפה שיכיואו לו בלילה מותר לו לאכול שאר המאכלים בלא קידוש ואינו מחוייב ללון בתענית בשבת בשביל קידוש על היין או על הפת הואיל וכבר יצא ידי חובת עיקר קידוש של תורה במה שהזכיר של שבת בתפלת ערבית¹⁴:

ר"צ בשבת ישלים מאה ברכות בפירות וכו' ו' סעיפים:

א צריך להרבות בפירות ומגדים ומיני ריח אם יש לו כדי להשלים מנין מאה ברכות¹⁵ אף ששמעו הברכות של קריאת התורה וההפטרה¹⁶ כמו שנתבאר בס' מ"ז¹⁷:

ב אם גיול בנישית צהרים בחול אל יבטלנה בשבת כי עונג הוא לו¹⁸:

ג ואחר השינוי¹⁹ צריך לקבוע מדרשו²⁰ ללמוד תורה לרבים שנאמר בפרשת שבת ויקהל²¹ משה ודרשו חכמים²² למה נאמר בפרשה זו ויקהל שלא נאמר כן בכל התורה כולה

ח רב הדרה שם וענבורא דרב אשי שם. מור וש"ע.

ט ר"ן שם.

י רמב"ם פכ"ב ה"י. מור וש"ע ס"א. וכדלעיל ס' רעג ס"א.

יא רמב"ם שם. מור וש"ע שם. וראה גם לעיל ס' רפו ס"ד.

יב כדלעיל ס' רעא ס"ט.

יג מור בשם הרא"ש כאן ובס"פ פמ. ש"ע ס"א. וראה גם לעיל ס' פמ סו"ה: שאין קידוש אלא במקום סעודה ומבטל לה, דהרי אי אפשר לו לאכול כלום קודם תפלת השחר.

יד ראב"ד בהגשת על הרמב"ם שם. הובא ב"ן שם. וראה הר המלך ח"ד ע' רכא ואלף.

טו מ"א ס"ק ד.

טז מ"א שם.

יז ראב"ד שם. וראה ב"י ר"ה ואם אין לו.

יח סעיף יא.

יט ב"י שם. ש"ע ס"ב.

כ מ"א שם. וראה לקמן ס' רעז ק"א סוף ס"ק א.

כא מ"א שם ממשמעות הדין²³ פסחים ק"ב ב ר"ח מקדוש, ורא"ש שם ס"ז ע"ש. וראה לעיל ס' רעא סוף ס"ב.

סימן רצ

א ר"ף ורא"ש סוף ברכות (פ"א סכ"ד), נהא דרב חייא בריה דרב אויא מנחות מג. ב. מור וש"ע.

ב רא"ש שם. שדון מניעלות רב בשאין לו פירות, כדלעיל ס' רפד ס"ז. וראה גם לעיל ס' רמו בסופו. ולענין חזרת הש"ן ראה לעיל שם ובס"פ מז ס"א.

ג סעיף א וש"ן. וראה קיצור הלכות מילואים ע' פה.

ד מור ורמ"א ס"א. וראה לעיל ס' רפ ס"א. לקיש ח"ב

ע' 254 בהנהגה. קיצור הלכות מילואים ע' פו.

ה מור ולבוש ס"ב.

ו מור וש"ע ס"ב.

ז שנות לה, א.

ח תהומא ויקהל. הובא בב"י ר"ה כתנהומא.

אמר הקב"ה למושה רד ועשה לי קהילות גדולות בשבת כדי שילמדו הדורות הבאים אחרוך להקהל קהילות בכל שבת להכנס בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ללמוד בהם תורה לרבים על כן צריך לקבוע מדרש להודיע לעם את חקי האלהים⁹ ולהודיש כדבריו אגדה לרבים ויראת שמים בלבבם ולא כמו שנוהגים עכשיו¹⁰:

ך ואסור לקבוע סעודה בעת המדרש¹¹ אלא יקדימה או יאחרנה¹² שצריכים הכל לבא לשמוע הדרשה¹³ או ללמוד בעצמם כשאין שם דרוש כראוי והדרוש לעם חקי האלהים ולהכניס בלבבם ויראת שמים ונתאחד לבא לבית המדרש לא יניח הדרשה כשביל סעודה שלישיית לפי שלמוד תורה ויראת שמים לרבים קודם לכל המצות בשבת¹⁴:

ה לא ניתנו שבתות ויו"ט לישראל אלא כדי לעסוק בהם בתורה¹⁵ שכל ימות החול הם מרודים במלאכתם ואין להם פנאי לעסוק בה בקביעות ובשבת הם פנויים ממלאכה ויכולים לעסוק בה כראוי¹⁶ לפיכך פועלים ובעלי בתים שאינם עוסקים בתורה בקביעות כל ימי השבוע לא ימשיכו הרבה בעונג אכילה ושתייה בשבת ודי להם בעונג קצת שצריכים לעסוק בתורה הרבה¹⁷ אבל תלמידי חכמים העוסקים בתורה בקביעות כל ימי השבוע ימשיכו קצת יותר בעונג אכילה ושתייה כי הם מתענגים בלימודם כל ימות השבוע¹⁸ ומכל מקום גם הם צריכים לעסוק בתורה ואינם רשאים למשוך כל היום בעונג אכילה ושתייה¹⁹ שהרי נאמר²⁰ שבת לה' אלהיך:

ו לא יאמר בשבת לבני ביתו נישן היום כדי לעשות מלאכתינו בערב²¹ (עין סי' ש"ד²²):

רצ"א דין שלש סעודות וכו' ח' סעיפים:

א יהא זהיר מאד לקיים סעודה שלישיית²³ ואף אם הוא שבע הרי יכול לקיים אותה (ביותר מכביצה מעט²⁴ אבל) כביצה²⁵ ואף שכביצה היא סעודת עראית²⁶ (ואינו יוצא בה) מכל מקום מאחר שיש בה כדי שביעה²⁷ נקרא סעודה²⁸ (יוצא בה) (ויש אומרים²⁹

ט מור.

י ב"י סוף הסי' שו"ע.

יא ב"י מ"א. וראה גם לקמן סי' תכט ס"ב. סי' תקטט ק"א ס"ק א. הל' ת"ת כ"ד ה"ד. אג"ק ח"ג ע' תנא.

יב רבא נשחך לה. ב. הביאר ר"ף ורא"ש שבת פמ"ז (ס"ב זב). מור וש"ע ס"ב.

יג רש"י נשחך שם ר"ה בערך.

יד ראה גרד מנשה פ"ג ה"ט.

טו מ"א. וראה גם לעיל סי' קו ושל"נ.

טז וירושלמי שבת פמ"ז ה"ג וראה תניא אגה"ק סי' א (הרא"ך בתפלה) וכו' (ב' שבעולת הגנהה יעסקו בה' שבת).

יז מור בשם המדרש.

יח ראה לעיל סי' רפח ס"א.

יט ב"י ריש סי' רפח בשם התנחומא ומצא בפסקתא רבתי סוף פ"ג. רמ"א כאן ס"ב.

כ נהלת צבי ס"ק א.

כא שנות כ. י. וראה תניא אגה"ק סי' א.

כב ספר חסידים סי' רפז, מ"א. והיינו משום דרבי רב, משא"כ כשישן בלי אמירה (ראה לקמן סי' תד ס"ד). וראה מ"מ תענינים.

כג סעף א. וראה שם ס"ד.

סימן רצ"א

א בר קפרא קיד, א. מור וש"ע ס"א. על חיוב ג' סעודות ראה לעיל סי' עדר ס"א.

ב מ"א סק"א. וכן פסק לעיל סי' עדר ס"ג ולקמן סי' תרל"ט ס"ז (ברעה הא' שצריך ביותר מכביצה מנעם).

אבל כן פסק בפנים דמנו בכביצה, ומספק כתב במוסגר שצריך יותר מנעם.

ג בה"ג פרק כל כתבי. הובא בה"ג ק"ז, ב ר"ה כמה. שול"ת שפ"א ח"ה ס' ג (וראה רמזים לחיים שם שצ"ן לכמה פוסקים). מור וש"ע שם.

ד ברלעיל סי' עדר ס"ג. לקמן סי' תרל"ט ס"א. וראה גם לעיל סי' רפז ס"ד.

ה ראה ברכות מט, ב. יומא ע"ג, ב מ"מ תענינים.

ו ראה רבתי יוסף ס"ק א. בשו"ע ברכה סק"א.

ז רמב"א מוכח שם ר"ה הא דאמרינן אף סוכת. ר"ן שם ר"ה רבי אליעזר אומר. מ"א סי' קפת ס"ק פ. סי' תרל"ט ס"ק י. ב' הודיעות הובאו לעיל סי' עדר ס"ג לקמן סי' תרל"ט ס"ז וס"מ.